

jn a jelen növedéket, *sn* a szabályos növedéket, *f* a fordát, *jk* a jelen készletet és *sk* a szabályos készletet jelzik.

Az ekként kiszámított terméstétel a biztosabb eljárás kedvéért s ellenőrzés végett is összehasonlítottat még a használati-százalék alapján kiszámított tétellel s a végleges terméstétel az előbbi két eredmény kombinálása alapján állapittatik meg. A terméstétel szolgáltatására szükségelt felhasználandó terület az összetes szakozási mód alapján vétetik használatra s minden üzemosztályra ily szakozat állapittatik meg, melynek keretén belül történik aztán a használat, körvonaloztatván abban az is, hogy az egyes állabok, ha rendkívüli viszonyok eltérést nem kívánnak, mily sorrendben jönnek vágatás alá.

A szakozat vagy térszak beosztott területére minden üzemosztályban a közelebbi 10 év vagy az első félfordaszak részletes használati terve állapittatik meg, mely az ezen 10 éves időben teljesítendő áterdölési és ertési munkálatok tervezeteit is tartalmazza.

A tettleges használatot tartalmazó ellenőr-könyvek minden erdőgondnokságban, valamint az évi nevezetesebb eseményeket feltüntető eseménytárak is, a kerületi erdőbeeslő ellenőrzése mellett, az illető erdészek által vezetettnek.

(Folyt. köv).

Az évi fatermésnek az erdőkataszter általi kiszámítása.

Az „Erdészeti Lapok“ idei IV. füzetében III és Nándor ur tollából megjelent hason című értekezés indított arra, hogy ezen nyílt kérdéshez szerény nézetemmel hozzájáruljak.

Az 1875-dik VII-ik törvényczikk 17. §-ában olvashatni :
„A termés a fánál a vidékben szokásos erdővágatási forda

(turnus) egész sorozatának átlaga“, mi — a mint ezt Illés ur helyesen kifejtette — nem egyéb az átlagnövedéknél.

Miután az átlagnövedéknél a fatermés, illetőleg a termőhelyi osztálynak a meghatározása egy fontos és némely viszonyok között nehezen meghatározható tényező, nem leendő fölösleges, ha a jelen, erre épen kedvező időben, midőn ország-szerte tétetnek e téren észleletek és tapasztalatok, ezen tárgy mennél több oldalról megvilágosittatik.

A talaj termőhelyi jósága és a területen létrejött növedék szorosán összefügg; a kötelék azonban, mely ezeket összefüzi, nem minden esetben viszonylagos.

A fatermés bősége jó termőhelyi osztályt tételez fel; de időleges csekély fatermés nem szükségképen a talaj szegénységének kifolyása. Ezen elv kifejezését találja az erdőbecslők számára kiadott 1876. évi 24.163. számú utasításban ily szavakkal: „Ebből kifolyólag a fatermés meghatározásánál az erdő jelenlegi állapota, t. i. annak korosztályi viszonyai, jó vagy rossz kezelésből eredő fabősége, illetőleg hiánya stb. tekintetbe nem jöhet, egyedül és kizárólag a termőhelyi osztály a mérvadó.“

Az erdőbecslők nagyterjedelmű munkaköre, s ezzel párhuzamban a csekély idő, melyet az egyes részletnek szentelniök szabad, nem engedi meg a fatermésnek complicált és hosszadalmas uton való meghatározását; mindazáltal a szakképzett, szemes és gondolkozó becselő a valószínűséget — a lehetőség határai között — megfogja közelíteni, ha rövid idő alatt bár, de mindazon tényezőket érdemhez képest méltányolja, a melyek a fatermésre és így a termőhelyi jóságra lényegesen befolyanak.

A talajjóságnak egy tényezője a földtani képlet, a melyen az erdőréssz áll. Televénydús, áradásnak kitett mély iszaptalaj

buja növést eredményez; a homok — ha sok agyagot tartalmaz — közepszerű, különben gyenge; a könnyen elmálló kőzetek csekély esés mellett, üde talajon, igen jó, nagy esés mellett közepszerű, sőt gyenge termőtalajra is utalhatnak; a nehezen elmálló alapkőzet, csekély lejtés mellett közepszerű, meredek oldalakon gyenge és rossz osztályt fognak adni stb., föltételezve, hogy a fa természetes állóhelyén van. Tehát az erdőbecslő, a midőn az erdőgazdasági leírás céljából a földtani képleteket tanulmányozta, nagyjából már is tájékozva van az iránt, hogy körülbelől hol és mit várhat. A midőn azután részletenként szemügyre veszi a feltalajt, annak mélységét, nedvességi fokát, televénytartalmát stb. megint egy lépéssel előre van; miután ezek összetényezője kifejezi magát a termőosztályt.

Ha az erdőbirtokos becslési munkálatnak van birtokában, ennek adatai fölülte becses anyagot szolgáltatnak, és úgy vélem, hogy nem is szükséges ezeket szerfelett kételkedéssel fogadni, ha csak nagyon ki nem rí azokból a felületesség. Szintugy, ha az utóbbi évek vágásainak jegyzéke kerül a kezünkbe, melyben a vágásterek nagysága, a nyert fatermés, talán választék szerint, a zárlat és végül a döntött állab kora be van vezetve, ezen adatokat is elfogadjuk tájékozásul, de már óvatosabban: miután gyakori eset, hogy némely választékoknak már előbb történt kihasználása miatt a zárlat nem vala már a rendes gazdálkodás mellett elérhetővel azonos, egyáltalán mulasztás vagy rossz kezelet csökkentette a fatermést. Megemlitendő, hogy az ilyenmü jegyzékben a vágás kora sokszor csak hozzávetőleg van odairva; pedig ha ezen számítási tényező valótlan, ugy az átlagnövedék s ezzel együtt a termőhely meghatározása is téves leend. Nincsen ok, a melyért a részben hiányos adat is egyszerűen és egész terjedelmében visszautasíthatnák; okosan használva azt — a

mi jó, azt megtartva, a rosztat helyesbitve — még becses lehet.

A szembecslésnek itt a dolog természeténél fogva jelentékeny szerepe van: ha az erdőbecslő minden parcellában próbatér segítségével határozná meg az átlagnövedéket, kétszer annyi idő alatt sem végezné be munkálatát, mint a mennyi erre ki van szabva. Ha idegen viszonyok közzé jött, a becslő első teendője vala bizonyosan tényleges eredmények és vett próbaterek által a szükséges gyakorlottságot elsajátítani. Ha az egy helyrajzi szám alatt egybefoglalt erdőrész, különböző területtel, sokszorosán váltakozó termőhelyi jóságot tüntet fel, soha nem nyugtat meg egy, de több próbának a vétele sem úgy, mint azon összbenyomás, melyet az erdőrész földtani elhelyezése, a feltalaj mélysége, televénytartalma, nedvessége, nemkülönben az állabok összesített képe lelkünkben felkölt. Milyen bajos teszem egy 1500 és több holdas parcellában különböző koru és külön-külön talajjóságon, nehéz térrajzi viszonyok mellett, 1—2 holdat kikeresni, mely az egész erdőtestnek hű képét adja, vagyis annak közepes jóságát képviselje. Minden külön részletben próbát venni nem lehet, miután az idő meg nem engedi; de sokszor már azért sem lehet, mert a talajkülönbségek oly rendetlenül jönnek elé, hogy az egyes osztályoknak térnagyságához szólni csak kételkedve lehet.

Ott, hol az idő megengedi és a viszonyok ezt kívánatossá teszik, ne mellőztessék a próbatér, de járjon el az erdőbecslő a legnagyobb elővigyázattal és sohase mulasztja el figyelembe venni mindazon viszonyokat, melyek között az állab növekedett, miután gyakori eset, hogy külbefolyások következtében más képet mutat az állab, mintsem ezt természetes kifejlődés mellett a talaj termőjósága eredményezte volna; pedig a czél nem az állabot, hanem a talajt megbecsülni. Legyen óvatos a becslő, hogy a fatermést, a mint ez a

fakéregnek beszámítása mellett gyakran megesik, a valódinál tetemesen nagyobbra ne becsülje, szemelött tartva ezt különösen a tölgyesekben.

Illés Nándor ur nagyon helyesen ítél, midőn a próbatér megválasztásának nehézségére utal, de szerény nézetem szerint az orvoslás, melylyel a bajt mellőzni véli, nem czélirányos. Szerinte a kezelő tiszt lenne hivatva a becslőbiztost meggyőzni, hogy e vagy ama rész képviseli az állabok középjóságát. Itt két eset gondolható: vagy keresztül járta a becsló az erdőt úgy, hogy a helyzet ura, ez esetben megtudja saját maga választani; vagy ez nem történt és ő kénytelen volna érdekelt félnek a vallomását jóhiszemüleg elfogadni. Illés Nándor ur azt mondja, hogy az erdőadó kivetése igen terhes következményü lehet az erdőgazdára; de hozzáteendő, hogy nem kevésbé az államháztartásra is. Tapasztalat teszi meggyőződésemmé, hogy az állam károsodnék, s vele együtt mindazon erdőbirtokos, kinek tisztviselője oly lelkiismeretesen működne közre, a mint ezt Illés Nándor ur kétségen kívül megtenné. Történik tévedés és fog is történni mindenkor. A míg azonban az erdőbirtokosnak módjában áll sértett jogait reclamáció által érvényesíteni, addig a tévedés maradandó következményekkel nem birhat. — Lippa, 1878.

Seide Gyula,
kat. erdőbecslő.